

Campsentelles, 10
2007

CENTRE D'ESTUDIS SANTFOSTENCOS
AMICS DE CABANYES

*Alcaldes
i regidors
del franquisme a
Sant Fost
de Campsentelles
(1939-1975)*

ELIA MONTAGUD BLAS

Per iniciativa del Centre d'Estudis Santfostencs s'ha elaborat aquest estudi amb la finalitat de conèixer una mica millor les eleccions dels càrrecs de regidors, així com el perfil de les persones electes del període franquista, 1939-1979, a l'Ajuntament de Sant Fost de Campsentelles (Vallès Oriental).

Les fonts consultades han estat els llibres d'actes dels plens de l'Ajuntament de Sant Fost de Campsentelles, els llibres de censos de la població corresponents al termini estudiat i els expedients d'eleccions locals franquistes, tots aquests documents estan dipositats a l'Arxiu Municipal de Sant Fost de Campsentelles.

El municipi i la població

El terme municipal de Sant Fost de Campsentelles, d'una extensió de 13,16 km², és situat a la comarca del Vallès Oriental, a la riba esquerra del Besòs i als contraforts interiors de la Serralada Litoral. El municipi de la Llagosta se segregà del terme de Sant Fost el 1945. La població de Sant Fost era de 373 h

el 1860. Contràriament al que s'esdevingué en d'altres municipis, on la repercussió del flagell de la fil·loxera comportà una minva de població, a Sant Fost de Campsentelles se superà aviat la crisi agrària i el 1900 el nombre d'habitants havia augmentat a 591. Continua augmentant encara a 1.305 h el 1930 i a 1.513 h el 1936. La industrialització i les urbanitzacions han comportat un fort ascens demogràfic, que s'ha produït principalment en el decenni dels setanta i durant els vuitanta i noranta. Així, el 1960 hi havia 1.524 h, el 1970 n'hi havia 2.093, 2.278 h el 1975, 2.960 h el 1981 i 4.936 h el 1991. El 2000 hi havia 6.312 habitants i el 2006 un total de 7.409 h.

El període de dictadura franquista i l'elecció de regidors

El període bèl·lic 1936-1939 representà, per a la societat espanyola un trencament amb les estructures polítiques i econòmiques de l'època democràtica anterior. En finalitzar la Guerra Civil, el 1939, s'inicia una etapa històrica que s'ha definit com a dictadura franquista i que va imposar com a argument principal per a la seva permanència un model de desenvolupament econòmic i d'organització social. El tret més destacat d'aquesta ideologia imposada i uniforme era la visió autoritària bàsica, el nacional catolicisme, i alhora un gran menyspreu, fins al punt de la persecució i la represàlia, davant la pluralitat i la lliure circulació d'idees. Segons alguns historiadors, a totes les altes estructures del poder polític sí que es van col·locar homes afins i fidels al règim, però en els nivells inferiors de l'administració, s'hi van posar gestors de perfils indefinits i diversos, per descomptat, de dretes i que s'havien posat al costat dels vencedors de la guerra, com és el cas de les corporacions locals de Catalunya.

Del 1936 al 1949, els ajuntaments estaven sota la direcció de "comissions gestores" nomenades pel ministre de la Governació i pel governador

civil. Els integrants d'aquestes gestores eren militants de FET-JONS, monàrquics anticatalanistes, antics afiliats a la Lliga Catalana i membres destacats de les elits socioeconòmiques locals, encara que, sobretot als pobles, no haguessin tingut compromís polític de caràcter militant. (Molinero, C.; Ysàs, P.: *Catalunya durant el franquisme*. Empúries, 1999).

El 1955 s'aprova la nova *Ley General de Régimen Local*, per decret del Ministerio de la Gobernación que modifica les anteriors *Leyes de Bases de Régimen Local* de 1945 i de 1953 i que regulava les funcions i el funcionament de les corporacions locals. Semblava que la voluntat era desenvolupar una “democràcia orgànica” espanyola mitjançant uns ajuntaments formats per representants de les famílies, dels sindicats i de les entitats econòmiques, culturals i socials. Així doncs, després de nou anys d'unes comissions gestores, al final del 1948 van celebrar-se les primeres eleccions locals “orgàniques”. Els regidors del terç familiar eren elegits pels “caps de família”, els del terç sindical eren elegits per l'Organització Sindical local, i els del terç corporatiu eren triats pels membres electes dels altres dos terços d'entre una llista de membres d'entitats elaborada pel governador civil. Les renovacions, que eren parcials, s'havien de fer cada tres anys. L'alcalde, que era qui realment ostentava el poder de la corporació local, era designat pel ministre de la Governació, si el municipi tenia més de 10.000 habitants, o pel governador civil si el municipi era més petit. El seu mandat era il·limitat en el temps, termini que estava en mans del governador. (Vegeu l'annex amb els articles més rellevants de la *Ley General de Régimen Local*).

Els alcaldes i regidors del franquisme a Sant Fost de Campsentelles

Del 1939 al 1975, és a dir, des del final de la guerra i fins abans de les primeres eleccions democràtiques, el consistori de Sant Fost de Campsentelles va estar compost per quaranta-cinc regidors:

Baliarda Bigaire, Pablo; Baliarda Buxó, Antonio; Bellonch Folch, Jaime; Cánaves Cánaves, Gabriel; Coll Recolons, Julián; Coll Suñé, Federico; Cuní Terrades, Rosendo; Duarte Alarcón, Ángel; Espinosa Pérez, Diego; Font Suñol, Jaime; Fornells Pou, Pedro; Gené Domech, Andrés; Gutinell Puig, Jaime; Gutinell Xicola, Salvador; Iglesias Anglès, José; Latorre Andrés, Antonio; Marjanet Ricart, José; Mas Fillat, Francisco; Maspons Palaus, Domingo; Mogas Ventura, Marcos; Negre Pou, José; Niubó Aymerich, Ramón; Pérez Blasco, Fernando; Recolons Ventura, Isidro; Reig Junyent, Ramon; Rifà Recolons, Joaquin; Safont Emiliano, Ramon; Segura Pujol, Jorge; Solench Alberti, José; Solsona Mayoral, Juan; Suñol Armengol, Jaime; Suñol Suñé, Juan; Torrens Pujol, José; Torrents Puig, Luís; Torrents Pujol, Francisco; Torrents Solé, Jaime; Torrents Suñé, Jaume; Torrents Suñé, Miguel; Tugas Berenguer, Joaquim; Ventura Gurgui, Juan; Ventura Torrents, José; Vidal Martín, Salvio; Villaronga Gabarra, Juan; Xicola Aloy, Salvador.

Pel que fa al nombre d'alcaldes de Sant Fost durant el franquisme van ser-ne vuit:

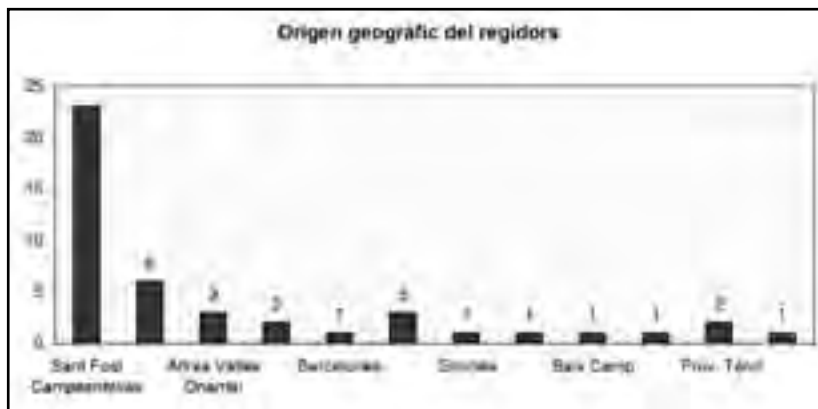
Nom i cognoms	Mandat com alcalde	Professió
Pablo Baliarda Bigaire	gener 1939-desembre 1939	Propietari agrícola
Salvador Xicola Aloy	desembre 1939-desembre 1942	Pagès
José Molas Rupelo	desembre 1942-juliol 1952	Directiu tèxtil
Juan Suñol Suñé	juliol 1952-març 1962	Pagès
José Tomás Miràngels	març 1962-maig 1967	Empresari tèxtil
José Iglesias Anglès	maig 1967-setembre 1970	Farmacèutic
Fernando Pérez Blasco	setembre 1970-abril 1979	Administratiu

Cal dir que Francisco Mas Fillat fou alcalde accidental els mesos de novembre i desembre de 1957. Tots ells, excepte José Molas i José Tomàs, van ser també regidors. Per a més detalls sobre aquests alcaldes veure l'obra *Alcaldes i alcaldesses del Vallès Oriental (segle XX) Diccionari biogràfic*, publicat el 2006 pel Museu de Granollers.

Quant als llocs d'origen d'aquest regidors, són els següents:

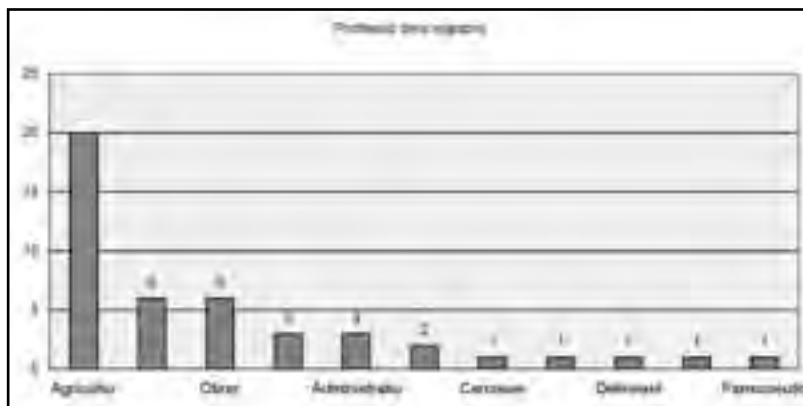
Santfostencs:	51,1 %
Molletans:	13,3 %
Vallesans orientals (ni molletans ni santfostencs):	6,7 %
Vallesans occidentals:	4,4 %
Barcelonins:	6,7 %
Del Barcelonès:	2,2 %
Del Gironès:	2,2 %
De la província de Lleida:	2,2 %
Del Baix Camp:	2,2 %
De Mallorca:	2,2 %
De la província de Terol:	4,4 %
De la província de Múrcia:	2,2 %

Finalment, a partir del cens municipal, hem relacionat les professions de cadascun dels regidors, que han estat les següents:

Agricultor:	44,4 %
Industrial:	13,3 %
Obrer:	13,3 %
Propietari:	6,7 %
Administratiu:	6,7 %
Adober:	4,4 %
Carnisser:	2,2 %
Fuster:	2,2 %
Delineant:	2,2 %
Estudiant:	2,2 %
Farmacèutic:	2,2 %

Arxius

Arxiu Municipal de Sant Fost: llibres d'actes i eleccions locals (1939-1975).

Arxiu Comarcal del Vallès Oriental: fons Josep Molas (fotografies).

Bibliografia

C.Molinero; P. Ysàs, *Catalunya durant el franquisme*. Empúries, 1999.

J. Planas (coord.), *Alcaldes i alcaldesses del Vallès Oriental* (segle XX). Diccionari biogràfic, Granollers: Museu de Granollers, 2006.

Març de 1969. D'esquerra a dreta: Josep Molas, alcalde de 1942 a 1952 i membre del Consejo Local del Movimiento; Jaume Bellonch, cap local del Movimiento de 1954 a 1970 i el Sr. Salvatella, de la Diputació. (ACVO, fons Molas)

Febrer de 1976. El rei d'Espanya, Joan Carles I, saludant l'alcalde de Sant Fost, Fernando Pérez Blasco, en una recepció als alcaldes de la província que va tenir lloc a Barcelona. (Arxiu personal F. Pérez)

ANNEX

Alcaldes i regidors durant el franquisme a Sant Fost (ordre alfabètic)

Cognoms i nom	Lloc de naixement	Professió	Càrrec	Terç	Data inici	Data final
Baliarda Bigaire, Pablo	Barcelona	Propietari agricultor	Alcalde		27-01-1939	07-12-1939
			Regidor		21-01-1940	21-12-1942
			Regidor	TF	06-02-1949	06-02-1955
Baliarda Buxó, Antonio	Sant Fost	Pèrit agrícola	Regidor	TF	02-02-1958	02-02-1964
			Regidor	TF	05-02-1967	03-02-1974
Bellonch Folch, Jaime	Cerdanyola	Contra-mestre	Regidor	TE	06-02-1955	05-02-1961
Cànaves Cànaves, Gabriel	Pollensa (Mallorca)	Agricultor	Regidor	TF	03-01-1952	02-02-1958
Coll Recolons, Julián	Sant Fost	Agricultor	Regidor	TS	07-03-1964	07-07-1971
Coll Suñé, Federico	Sant Fost	Agricultor	Regidor	TE	06-02-1949	03-01-1952
Cuní Terrades, Rosendo	Sant Fost	Carnisser	Regidor	TE	03-02-1974	18-04-1979
Duarte Alarcón, Ángel	Lorca (Múrcia)	Oficinista	Regidor	TE	07-03-1964	07-07-1971
Espinosa Pérez, Diego	Mollet del Vallès	Fuster	Regidor	TF	07-07-1971	18-04-1979
Font Suñol, Jaime	Sant Fost	Agricultor	Regidor	TE	03-01-1952	02-02-1958
Fornells Pou, Pedro	Sant Fost	Obrer fabril	Regidor		10-04-1947	06-02-1949
Gené Domech, Andrés	Barcelona	Metal·lúrgic	Regidor	TF	05-02-1961	05-02-1967
Gutinell Puig, Jaime	Sant Fost	Agricultor	Regidor		10-04-1947	06-02-1949
Gutinell Xicola, Salvador	Sant Fost	Agricultor	Regidor	TE	02-02-1958	02-02-1964

Iglesias Anglès, José	Reus (Tarragona)	Farmacèutic	Regidor	TF	07-03-1964	18-05-1967
			Alcalde		18-05-1967	18-09-1970
			Regidor	TF	18-09-1970	07-07-1971
Latorre Andrés, Antonio	Corbatón (Terol)	Vaporitzador	Regidor	TF	03-02-1974	18-04-1979
Marjanet Ricart, José	Sant Fost	Obrer agrícola	Regidor		21-12-1942	28-10-1944
Mas Fillat, Francisco	Sant Fost	Agricultor	Regidor	TS	03-01-1952	12-01-1958
Maspons Palaus, Domingo	Santa Eulàlia de R.	Paleta	Regidor	TE/ F	05-02-1967	18-04-1979
Mogas Ventura, Marcos	Montcada	Lleter	Regidor		21-12-1942	28-10-1944
Molas Rupelo, José	Barcelona	Director indústria tèxtil	Alcalde		21-12-1942	17-07-1952
Negre Pou, José	Mollet del Vallès	Agricultor	Regidor	TE	06-02-1949	03-01-1952
Niubó Aymerich, Ramón	Badalona	Oficinista	Regidor		27-01-1939	21-12-1942
Pérez Blasco, Fernando	El Castellar (Terol)	Administratiu	Regidor	TS	05-02-1967	18-09-1970
			Alcalde		18-09-1970	18-04-1979
Recolons Ventura, Isidro	Sant Fost	Obrer tèxtil	Regidor	TF/S	06-02-1955	05-02-1961
Reig Junyent, Ramón	Pinós (Lleida)	Agricultor	Regidor	TS	05-02-1961	02-02-1964
Rifa Recolons, Joaquín	Sant Fost	Agricultor	Regidor	TS	06-02-1955	05-02-1961
Safont Emiliano, Ramón	Palou	Adober	Regidor		21-12-1942	10-04-1947
Segura Pujol, Jorge	Mollet del Vallès	Industrial	Regidor	TE	03-02-1974	18-04-1979
Solench Albertí, José	Camploch (Girona)	Adober	Regidor		21-12-1942	10-04-1947
Solsona Mayoral, Juan	Les Franqueses V.	Agricultor	Regidor		27-01-1939	21-12-1942
Suñol Armengol, Jaime	Sant Fost	Agricultor	Regidor		27-01-1939	21-12-1942

Suñol Suñé, Juan	Sant Fost	Agricultor	Regidor		21-12-1942	06-02-1949
			Alcalde		17-07-1952	17-03-1962
Tomàs Miràngels, José	Barcelona	Industrial	Alcalde		17-03-1962	18-05-1967
Torrens Pujol, José	Sant Fost	Propietari	Regidor		14-06-1941	10-04-1947
Torrens Pujol, Francisco	Sant Fost	Propietari /agricultor	Regidor	TS	06-02-1949	06-02-1955
Torrents Puig, Luís	Sant Fost	Agricultor	Regidor		27-01-1939	21-12-1942
			Regidor	TF	06-02-1949	03-01-1952
Torrents Solé, Jaime	Sant Fost	Torner	Regidor	TS	02-02-1958	05-02-1961
			Regidor	TE	07-07-1971	03-03-1979
Torrents Suñé, Jaime	Sant Fost	Agricultor	Regidor	TS	05-02-1961	05-02-1967
Torrents Suñé, Miguel	Sant Fost	Delineant	Regidor	TS	03-02-1974	18-04-1979
Tugas Berenguer, Joaquín	Mollet del Vallès	Empleat de fàbrica	Regidor		27-01-1939	02-02-1939
Ventura Gurgui, Juan	Mollet del Vallès	Contra-mestre	Regidor	TE	06-02-1949	06-02-1955
Ventura Torrens, José	Sant Fost	Agricultor	Regidor	TE	05-02-1961	05-02-1967
			Regidor	TS	03-02-1974	18-04-1979
Vidal Martín, Salvio	Mollet del Vallès	Tècnic de fàbrica	Regidor	TS	07-07-1971	18-04-1979
Villaronga Gabarra, Juan	Sant Fost	Agricultor	Regidor		21-01-1940	12-02-1940
Xicola Aloy, Salvador	Sant Fost	Agricultor	Regidor		27-01-1939	07-12-1939
			Alcalde		07-12-1939	21-12-1942

En negreta els que van ser alcaldes.

Terços pels quals eren triats: TS: Terç sindical; TE: Terç de representació d'entitats; TF: Terç familiar.

Extracte de la *Ley de Régimen Local* de 24 de juny de 1955

Pel que fa al nostre estudi, transcrivim a continuació aquells articles que fan referència al sistema de nomenament d'alcaldes i regidors municipals.

De l'alcalde:

«El Alcalde es el Jefe de la Administración municipal; preside el Ayuntamiento y, en su caso, la Comisión permanente y es Delegado del Gobierno, salvo en los casos exceptuados por Ley.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 1a, art. 59)

«Para ser Alcalde se requerirá ser español, mayor de veinticinco años y reunir las condiciones de idoneidad, competencia y arraigo en la localidad.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 1a, art. 60)

«El cargo de Alcalde será de duración indefinida.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 1a, art. 61)

«1. En todas las capitales de provincia y en los municipios de más de 10.000 habitantes, el Alcalde será nombrado por el Ministro de la Gobernación.

2. En los demás municipios el nombramiento corresponderá al Gobernador civil de la provincia, dando cuenta previamente al Ministro de la Gobernación.

3. Cualquiera que sea su forma de nombramiento, el Alcalde cesará en sus funciones cuando, por razones de interés público, lo disponga el Ministro de la Gobernación.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 1a, art. 62)

«El cargo de Alcalde habrá de aceptarse y desempeñarse obligatoriamente, salvo en los casos de excusa legal.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 1a, art. 63)

«1. El Alcalde designará entre los Concejales del respectivo Ayuntamiento tantos Tenientes de Alcalde como distritos existan en el término municipal.

2. Cuando sólo haya un distrito, nombrará dos Tenientes de Alcalde si el Ayuntamiento tuviera una Comisión permanente, y uno solo si no la tuviera.

3. En ningún caso, el número de Tenientes de Alcalde podrá exceder de la mitad del de Concejales que legalmente forme la Corporación.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 1a, art. 66)

«1. Los Tenientes de Alcalde, por el orden en que hubieren sido designados, deberán substituir al Alcalde en casos de vacante, ausencia, enfermedad o impedimento de culaquier clase.

2. El cargo de Teniente de Alcalde es obligatorio.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 1a, art. 67)

De la composició de la corporació municipal:

«El Ayuntamiento estará compuesto por el Alcalde, que lo presidirá, y por un número de Concejales proporcionado a la población residente en el término.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 2a, art. 73)

«A cada Ayuntamiento corresponderá el número de Concejales, de tres a veinticuatro, según la siguiente escala de población:

Hasta 500 residentes	3 Concejales
----------------------	--------------

De 501 a 2.000 residentes	6 Concejales
---------------------------	--------------

(...)» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 2a, art. 74)

«En toda Entidad local menor (...) habrá una Junta vecinal compuesta por el Alcalde pedáneo y dos Vocales que, entre los vecinos cabezas de familia residentes en la propia Entidad, seran designados por mayoría absoluta de votos de los Concejales que legalmente constituyan la Corporación municipal.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 2a, art. 76)

«Los Concejales de los Ayuntamientos y los Vocales de la juntas vecinales se renovarán por mitad cada tres años.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 2a, art. 77)

De les condicions del càrrec de regidor:

«1. Podrán ser Concejales los vecinos mayores de veintres años que sepan leer y escribir y ostenten la representación de los grupos familiares, de los Organismos sindicales o de las entidades económicas, culturales y profesionales que existan en el término.

2. Para serlo en representación de los grupos familiares se requerirá además la condición de cabeza de familia.

3. Para representar a los Organismos sindicales será necesario ser afiliado a la Organización sindical con adscripción directa a alguna Entidad radicante en el término.

4. La representación de las entidades económicas, culturales y profesionales deberá recaer en miembros de las mismas, y cuando éstas no existieren, podrán ser nombrados vecinos de reconocido prestigio en la localidad.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 3a, art. 78)

De l'elecció dels regidors:

«La designación de Concejales en todos los Ayuntamientos se verificará por sufragio articulado orgánicamente y a través de las instituciones preponderantes en la vida local y básicas del estado, la familia, el sindicato y el municipio.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 4a, art. 85)

«Los Concejales de cada Ayuntamiento serán designados por terceras partes en la siguiente forma:

1º Por elección de los vecinos cabezas de familia.

2º Por elección de los organismos sindicales radicantes en el término

3º Por elección que harán los Concejales representantes de los dos grupos anteriores entre los vecinos miembros de entidades económicas, culturales y profesionales, radicadas en el término, o si éstas no existiesen, entre vecinos de reconocido prestigio en la localidad.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 4a, art. 86)

«1. El mandato de los Concejales durará seis años, renovándose los Ayuntamientos por mitad cada tres.

2. La renovación trienal de la mitad de los Concejales en todo Ayuntamiento afectará en igual proporción a cada uno de los tercios a que se refiere el artículo anterior, siempre que ella fuera posible. (...)» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 4a, art. 87)

«La elección del tercio de Concejales en representación familiar se verificará mediante la emisión, con carácter obligatorio, de sufragio igual, directo y secreto, por los vecinos inscritos en el censo electoral especial de cabezas de familia.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 4a, art. 90)

«La elección del tercio de Concejales en representación sindical se verificará por los Compromisarios que a su vez elijan los Vocales de las Juntas sindicales de las distintas entidades que radiquen en el término municipal. (...)» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 4a, art. 91)

«La elección del tercio de Concejales representantes de Entidades económicas, culturales y profesionales no encuadradas en la Organización sindical, y en defecto de éstas, integrado por vecinos de reconocido prestigio en la localidad, se efectuará conjuntamente por los Concejales que con anterioridad hubieran sido elegidos y proclamados en representación de los otros dos grupos, y habrá de recaer en candidatos que figuren en lista propuesta por el Gobernador civil de la Provincia, y que comprenderá un número triple, al menos, del de Concejales que hayan de ser elegidos por este procedimiento.» (Tit. 3r, capt. 1r, sec. 4a, art. 92).